

رویکردی نو به رابطه معماری و توسعه پایدار با تأکید بر نقش معماری بومی

در جهت رسیدن به پایداری

ریحانه پوررحیم نجف آبادی^{۱*}، محمدحسن واحد^۲

۱- دانشجوی کارشناسی مهندسی معماری، دانشگاه آزاد اسلامی نجف آباد، reyhanepourrahim@gmail.com

۲- مهندسی عمران، دانشگاه تهران

چکیده

معماری پایدار یکی از نمونه‌های موفق معماری است که چنان باظرافت با طبیعت درآمیخته است که گویی جزئی از بستر و محیط طبیعی است. این درآمیختگی با بستر و توجه به قابلیت‌ها و محدودیت‌های آن باعث همسو شدن معماری بومی و معماری پایدار شده است. با توجه به مشکلاتی که در حال حاضر دربخش مسکن و مصرف انرژی وجود دارد تحلیل و شناخت ویژگی‌های معماری بومی هر منطقه می‌تواند اطلاعات مفیدی را برای طراحی مناسب و بهینه در اختیار ما قرار دهد زیرا معماری بومی در درازمدت و بر اساس شرایط محلی شکل گرفته است و بخش زیادی از آن متوجه بافت‌های مسکونی می‌باشد این در حالی است که ما شاهد یک جدایی بین معماری بومی و معماری امروز هستیم. معماری بومی چه در بخش مسکونی و چه در بخش غیرمسکونی و همین‌طور تلفیق این دو در سطح وسیع‌تری به نام شهر، دارای ویژگی‌های منحصر به فردی است که ضمن توجه به مسایل زیباشناختی و حفظ محیط زیست پاسخگوی نیازهای اقلیمی هر منطقه نیز بوده است. فنون و قواعد به کار رفته در این معماری، بسیاری از مفاهیم نوین در عرصه معماری پایدار را در خود به وضوح دارد که این مقاله به بررسی این مفاهیم در معماری پایدار می‌پردازد. موضوع معماری بومی از قرن ۱۸ میلادی به صورتی جدی مورد توجه علاقه‌مندان آن قرار گرفته و تاکنون نیز این علاقه و توجه ادامه داشته است. لیکن پس از سال ۱۹۶۰، در نتیجه رشد و گسترش معماری مدرن و ظاهر شدن کمبودهای آن و پدیدار گردیدن شک و تردیدهایی نسبت به این نوع معماری، مطالعات مربوط به معماری بومی با دیدگاهی نو و نیاتی جدید و در سطحی وسیع‌تر به وسیله محققین معماری مورد توجه قرار گرفت. اثرات این موج به کشور ما ایران نیز رسید و پس از انقلاب اسلامی با پدیدار شدن شرایط مساعدتر جامعه، با قوت و قدرت بیشتری پیگیری گردید. مقاله حاضر سعی دارد که به این مساله پرداخته و در این راستا مطالبی را ارائه نماید. هدف اصلی این تحقیق بررسی رابطه بین معماری و توسعه پایدار با تأکید بر معماری بومی می‌باشد؛ که با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای انجام گرفته است

واژه‌های کلیدی: معماری، توسعه پایدار، معماری بومی، شهرسازی، مسکن

۱- مقدمه

در بحث توسعه پایدار و به طبع آن معماری پایدار اینکه هر ساختمان باید با بستر و محیط طبیعی پیرامون خود تعامل داشته باشد به امری بدیهی مبدل شده است [۱]. قسمت بحث‌برانگیز و موردتوجه این امر چگونگی برقراری تعامل و نوع تدابیر در نظر گرفته‌شده می‌باشد. معماری پایدار در طول فرایند حیات خود در راستای ایجاد شرایط محیطی مطلوب از نیروها و قابلیت‌های بستر بوم‌شناختی استفاده بهینه می‌کند. این درست همان مطلبی است که مهر و موم‌ها پیش ساکنین این مرزوبوم با مهارتی ویژه از آن بهره‌جسته‌اند و با اجرای فنون و قواعد خاص در زمینه استفاده بهینه از انرژی‌ها و منابع طبیعی به‌خصوص خورشید و باد و هماهنگی با اقلیم از آن استفاده کرده‌اند و امروزه با سهل‌انگاری به ورطه نابودی و فراموشی کشانده شده است. این تدابیر، نه تنها در زمینه‌های زیست‌محیطی بلکه در ابعاد دیگر پایداری چون ابعاد اجتماعی و اقتصادی نیز مشهود است.